

Erfgoedcellen in Vlaanderen

In Vlaanderen en Brussel is er een enorme rijkdom aan cultureel erfgoed. Een rijkdom die je overal terugvindt. Uiteraard in de grote musea en archieven, maar ook bij honderden lokale musea, archieven en heemkringen. En evengoed bij kunstorganisaties, jeugdbewegingen of sportclubs die een eigen collectie beheren. Om nog maar te zwijgen van de talloze stoeten, streekdialecten, volkssporten, ambachten of tradities die ons land rijk is.

De 22 erfgoedcellen in Vlaanderen en Brussel gaan aan de slag met deze rijkdom van eigen bodem. Allemaal zijn we verbonden aan lokale besturen. Je vindt ons terug in de schoot van zestien intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, in de vijf Vlaamse kunststeden (Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven en Mechelen) en in Brussel. We zijn lokaal ingebed, maar werken in een Vlaams beleidskader. Dankzij het Cultureelerfgoeddecreet krijgen we werkingsubsidies van de Vlaamse overheid.

Lokaal verankerd, Vlaams relevant

Elke erfgoedcel legt eigen klemtonen, inspeland op de eigenheid van zijn regio of stad. De werking die we uitbouwen rond lokaal erfgoed staat niet op zich. Zo zoeken we verwantschap met het erfgoed van andere gemeenschappen, verkennen we de plaats van de lokale gemeenschap in grotere gemeenschappen, alsook de relatie van dit erfgoed met Vlaamse meesterwerken en ander iconisch erfgoed. In de erfgoedwerking die we uitbouwen is erfgoed dus meer dan de spreekwoordelijke kers op

de taart of een nostalgische terugblik. In een snel veranderende en intergeconnecteerde samenleving, biedt het houvast en geeft het aanleiding tot dialoog, ontmoeting en reflectie.

Activeren, dienstverleners en verbinden

Hoe gaan erfgoedcellen concreet te werk? Op even gevarieerde manieren als er rijkdom aan erfgoed is in Vlaanderen en Brussel. We werken allemaal vanuit een gelijkaardige organisatie: een compacte cel

medewerkers treedt op als spin in het lokale erfgoedweb en geeft die lokale erfgoedwerking zuurstof. Samenwerking en kennisdeling vormen daarbij de sleutelwoorden. Het is dit menselijk kapitaal dat het verschil maakt in onze werking.

Het overzicht op bijgaande kaart ^(zie later) biedt een staalkaart van onze werking. Uit de voorbeelden blijkt dat we zorg dragen voor het cultureel erfgoed. We helpen collecties in kaart brengen, bewaren en digitaliseren. We brengen erfgoed ook naar het publiek, bijvoorbeeld via tentoonstellingen, een app of een herinneringskoffer. Of we zetten een project op touw met een school of een woonzorgcentrum. Zo laten we een breed en divers publiek proeven van erfgoed, ook doelgroepen die moeilijker te bereiken zijn.

Naast deze eigen projecten helpen we iedereen die met erfgoed aan de slag wil. We ondersteunen, adviseren en begeleiden van A tot Z. Dankzij onze lokale verankering en nauwe contacten zijn we makkelijk aanspreekbaar. Zo weten we precies wat er leeft. Onze expertise garandeert een aanpak op maat.

We geloven ook in de kracht van de lokale erfgoedorganisaties zelf. Of ze nu werken met vrijwilligers of professionals, erfgoedorganisaties kunnen van elkaar leren en elkaar versterken. Erfgoedcellen brengen ze samen en laten ze samenwerken. Op die manier versterken we de kwaliteit van de erfgoedwerking.

Grensverleggend

We vertrekken van het lokale erfgoed, maar houden de vinger aan de pols van wat leeft elders in Vlaanderen en Brussel. Juist deze werkwijze maakt ons uniek en efficiënt in de erfgoedsector in Vlaanderen. Relevante thema's pikken we op, vertalen we op maat van onze regio of stad en gaan er concreet mee aan de slag. Veel erfgoedcellen zijn nu bezig met de inventarisatie en herbestemming van religieus erfgoed in de parochiekerken. Zo spelen we concreet in op brandend actuele discussies over de toekomst van het religieuze erfgoed. De voorbije jaren werkten we actief rond reuzencultuur, dialecten en ambachten net als rond danscultuur of feesttradities. We zijn erin geslaagd om immaterieel erfgoed beter bekend te maken bij burgers, lokale erfgoedorganisaties en beleidsmakers. Hiervoor vinden we het warm water niet uit, maar werken we samen en delen we onze inzichten. Met elkaar, maar ook met het steunpunt FARO, landelijke dienstverleners, de grote archieven en erkende musea.

Erfgoedcellen werken ook samen met andere sectoren zoals de lokale economie, het onderwijs, sport, jeugdwerk en de welzijnssector. We stimuleren hen om met (hun) erfgoed aan de slag te gaan en ondersteunen hen daarin. Zulke transversale samenwerkingen zijn tijdsintensief en uitdagend, maar ze tonen de kracht en

maatschappelijke relevantie van erfgoed. Erfgoed fungeert hier als motor voor gemeenschapsvorming. Het zet aan tot erkenning van wat waardevol is. Het maakt ontdekking en ontmoeting mogelijk.

Klaar voor de toekomst

Op dit moment staan erfgoedcellen op de drempel van een nieuwe beleidsperiode. We zijn volop bezig met de opmaak van onze beleidsplannen om in 2020 een subsidieaanvraag te kunnen indienen bij de Vlaamse overheid. Wij hebben alvast veel goesting en ambitie, zowel om bestaande en goedwerkende initiatieven te versterken als om nieuwe uitdagingen aan te pakken.

Met het Cultureelerfgoeddecreet engageert de Vlaamse overheid zich om in de toekomst de erfgoedcellen te blijven ondersteunen. We vragen dat de Vlaamse overheid dit engagement ten volle opneemt en extra middelen voorziet, zowel om bestaande erfgoedcellen te versterken als om nieuwe erfgoedcellen mogelijk te maken. Zo kunnen we samen werk maken van een breed gedragen en ambitieus erfgoedbeleid, dat het erfgoed in al zijn diversiteit toegankelijk, relevant en actueel houdt. •

4

← © BIE

© Phile Deprez →

8

22

© Eddy Daniels →

16

← © Jelle Dreesen

20

← © k.ERF

21

← © Tony van Galen

Op dit moment krijgen de 22 erfgoedcellen een subsidiebedrag van zo'n 6,3 miljoen euro van de Vlaamse overheid. In 2018 startte de Vlaamse Regering een lang beloofde inhaalbeweging voor de cultureel-erfgoedsector, met name voor de grote musea, archieven en landelijke dienstverleners. We vragen dat de volgende Vlaamse Regering deze lijn doortrekt en in 2020 ook voor de erfgoedcellen een substantiële financiële tegemoetkoming doorvoert. In concreto vragen we dat de Vlaamse overheid het budget voor de erfgoedcellen met één derde verhoogt. Deze vraag tot subsidieverhoging bestaat uit **vijf componenten:**

1 loonkosten

In 2015 heeft de Vlaamse overheid stevig bespaard op de erfgoedcellen, wat de meeste hebben opgevangen door op personeel in te leveren. De meeste erfgoedcellen draaien vandaag op een minimale personeelsbezetting van 2 à 3 VTE. Erfgoedcellen wijzen erop dat alleen al de loonkosten van deze teams – puur berekend op basis van anciënniteit – met 11 procent zullen stijgen tussen 2021 en 2026. Voor de bestaande 22 erfgoedcellen komt dit neer op een totale meerkost van ruim 490.000 euro. Een tegemoetkoming voor dit bedrag is het minimum, alleen al om de stijgende kosten te kunnen opvangen.

2 dienstverlening versterken

Juist omdat erfgoedcellen zo op maat werken, worden we beschouwd als een waardevolle dienstverlener en samenwerkingspartner. De voorbije jaren zijn de verwachtingen tegenover onze werking sterk toegenomen, zowel vanuit de overheden als de erfgoedorganisaties zelf. Door de afslanking van de provincies worden we nog meer bevraagd om erfgoedorganisaties te ondersteunen. Vooral lokale musea, archieven, kerk-fabrieken en verenigingen voelen de

nood aan extra begeleiding en aan intense ondersteuning op het vlak van depotbeleid, waardering en religieus erfgoed. Als dienstverleners willen we inspelen op deze bijkomende noden en verwachtingen, maar dan moeten de budgetten ook volgen. Om onze dienstverlening te versterken en verder uit te bouwen, is er een injectie nodig van zo'n 15 procent tegenover het huidige budget of zo'n 950.000 euro extra.

3 vernieuwende aanvraagdossiers

Naast deze versterking van de basiswerking, vragen we om een bonusbedrag toe te kennen aan hoogstaande en vernieuwende aanvraagdossiers. Ambitie mag nu eenmaal beloofd worden.

Kwaliteitsvol
erfgoedbeleid,
lokaal en regionaal.
Dat willen we toch
allemaal?

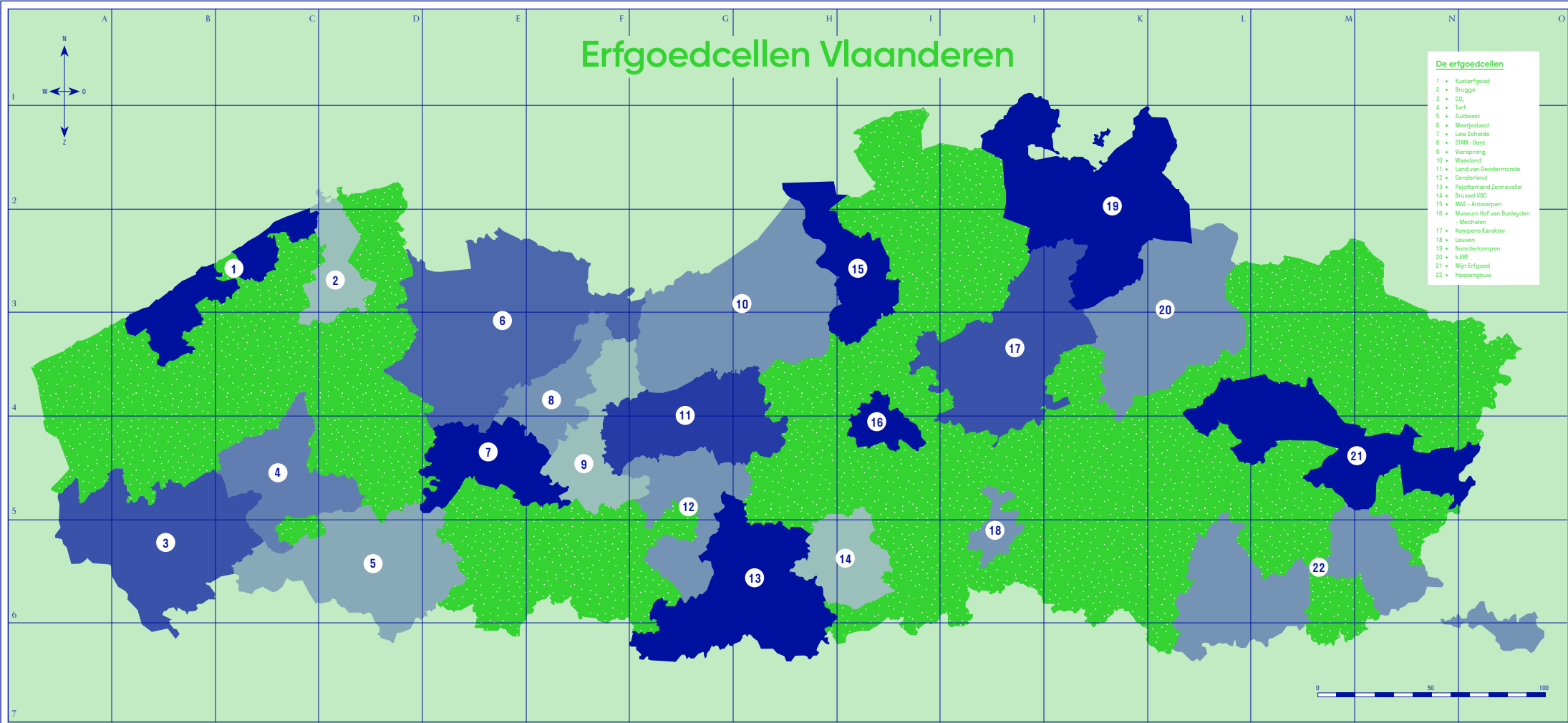
4 nieuwe erfgoedcel

Ook nieuwe regio's verdienen de kans om een erfgoedcel op te starten. Maar dit kan enkel als hiervoor extra budget wordt vrijgemaakt. Voor elke nieuwe erfgoedcel is een startbedrag van 200.000 euro per jaar nodig. Een uitbreidingsscenario waarbij de bestaande erfgoedcellen structureel moeten inleveren om nieuwe erfgoedcellen mogelijk te maken kan écht niet meer.

5 bijkomende financiering

Uiteraard hebben de erfgoedcellen en de betrokken lokale besturen ook zelf een verantwoordelijkheid om bijkomende financiering te zoeken, via andere subsidiemogelijkheden of crowdfunding. Deze bijkomende financiering willen we vooral inzetten om in te spelen op onverwachte ontwikkelingen, om nieuwe perspectieven te verkennen en ad-hoc-opportunities te benutten. Kortom, voor bijkomende projecten. Om zulke projecten op touw te kunnen zetten, moet de basiswerking echter gegarandeerd zijn. De 22 erfgoedcellen vragen daarom om een stabiele en adequate basisfinanciering, precies om onze reguliere werking en draagkracht te versterken.

Erfgoedcellen Vlaanderen

Eenheid in verscheiden- heid

De 22 erfgoedcellen gaan aan de slag met het erfgoed van hun regio of stad. Hoe gaan we te werk? Op even gevarieerde manieren als er rijkdom aan erfgoed is in Vlaanderen en Brussel. Deze kaart biedt een staalkaart van onze werking.

1 Beeldbank Kusterfgoed

Vele erfgoedcellen hebben een eigen beeld- of erfgoedbank, een website waar je kan grasduinen in oud foto- en beeldmateriaal. De jongste tel is www.beeldbankkusterfgoed.be, die Erfgoedcel Kusterfgoed in 2018 lanceerde. Hier vind je meer dan 100.000 erfgoedbeelden over Middelkerke, Oostende, De Haan en Blankenberge, zowel uit gemeentelijke collecties als uit collecties van verenigingen en privépersonen.

Met de Beeldbank wil Kusterfgoed samen met vrijwilligers beeldmateriaal opsporen, duurzaam digitaal bewaren, beschrijven en ontsluiten via een online platform. Op de website kan iedereen ook zelf gratis beelden uploaden.

De Beeldbank is meer dan een digitaal fotoarchief en moet ook uitgroeien tot een echt gebruiksinstrument. Hiervoor is het belangrijk dat zoveel mogelijk beeldmateriaal beschikbaar is voor hergebruik en reproductie. De erfgoedcel besteedt daarbij de nodige aandacht aan de impact van wettelijke bepalingen zoals auteursrecht. Verder integreert zij de beeldbank in haar bestaande werking om zo de foto's en beelden een lang leven te geven.

www.kusterfgoed.be

2 ErfgoedBrugge.be, de online schatkamer van Brugge

'Beleef erfgoed waar je wil'. Met dit motto lanceerde Erfgoedcel Brugge in december 2016 het platform ErfgoedBrugge.be. De site is de virtuele verzamelplek voor 21 Brugse erfgoedcollecties. 450.000 Brugse erfgoedstukken zijn er met één muisklik doorzoekbaar: van schilderijen, sculpturen, middeleeuwse handschriften, foto's, affiches, kaarten, archeologische vondsten tot historische kranten. De website kent reeds meer dan 50.000 gebruikers per jaar.

De website kwam er dankzij een intensieve samenwerking tussen Erfgoedcel Brugge, Musea Brugge, Stadsarchief Brugge, Openbare Bibliotheek Brugge en Raakvlak, de Intergemeentelijke Dienst voor Archeologie in Brugge en Ommeland. Ook heel wat 'gewone' Bruggelingen met een hart voor erfgoed dragen hun steentje bij. Erfgoedcel Brugge blijft dit platform verder verrijken en ontwikkelt publieksacties rond ErfgoedBrugge.be, samen met alle partners. Een mooi voorbeeld is de rondreizende touchtafel met speelse opdrachten uit de rubriek 'Bronnen in Context'.

www.erfgoedcelbrugge.be

3 Regionale werking van het erfgoeddepot DEPOTYZE

DEPOTYZE is sinds 1 januari 2018 de bewaarplaats voor de erfgoedcollecties van de Ieperse musea en tegelijk het regionale erfgoeddepot. De eerste gesprekken voor dit regionale erfgoeddepot werden opgestart in 2009 tussen CO₇, Provincie West-Vlaanderen en Stad Ieper.

De regionale depotwerking omvat meer dan louter de opslagplaats. Zo ondersteunt Erfgoedcel CO₇ ook erfgoedbeheerders met vragen over o.a. collectiebehoud en -beheer, inventarisatie en digitale registratie, bewaren en verpakken, conserveren, hanteren en transporteren, waarden. Er wordt gestreefd naar het optimaliseren van de bewaring van cultureel erfgoed in situ. Als dit niet haalbaar is, biedt CO₇ in het depot een oplossing aan erfgoedbeheerders zoals bijvoorbeeld musea, gemeenten, erfgoedverenigingen en privé-eigenaars. Onderzoek, bruiklenen voor tentoonstellingen, publicaties... maken dit erfgoed toegankelijk.

www.co7.be

4 Generatiebedrijven uit de regio Roeselare

In 2016 en 2017 bezocht Erfgoedcel TERF familiebedrijven waar minstens drie generaties aan het roer stonden. Deze 'generatiebedrijven', talrijk aanwezig in de regio Roeselare, bevatten heel wat erfgoed, hoewel ze zich hier niet altijd bewust van zijn. Denk aan archieven en fotomateriaal, maar ook oude winkeluitrusting of productiemachines. Dit erfgoed bracht de erfgoedcel eerst in kaart. Daarnaast interviewden we families van 36 bedrijven. Hun verhalen en anekdotes kwamen terecht in de beeldbank en in de publicatie 'Hier huist traditie'. Deze publicatie plaatst het erfgoed van generatiebedrijven in een bredere context en illustreert hoe bedrijven hun lange familiale traditie koesteren. Want erfgoed is ook voor bedrijven iets om mee uit te pakken. Om die fierheid nog wat te versterken, ontwikkelden we het waardelabel 'generatiebedrijf'. Dit label boden we de bedrijven als een raamsticker aan. Zo kunnen de familiebedrijven hun erfgoed letterlijk in de etalage zetten.

www.bienet.be

5 BarakFutur, het geheugen van de meest sprekende wijk van Menen

De Barakken vormt een levendige wijk in Menen. De 3.000 inwoners – onevenredig verdeeld over vijftig nationaliteiten – zijn er letterlijk ingesloten tussen de Leie en de Franse grens. De wijk, gekend als 'doorgangswijk', omvat een grote concentratie aan kwetsbare groepen.

Samen met vormingswerkers en opbouwwerkers gaat erfgoedcel zuidwest er op zoek naar het geheugen van de Barakken. Buurtbewoners worden geïnterviewd over hun verleden en dat van de wijk. Als in een patchwork worden verhalen gebundeld in een theaterproductie, vertelavonden, een museum-voor-één-dag, een verhalenatlas, een expo. In het project BarakFutur komt erfgoed zo opnieuw in het daglicht. Als een aanknopingspunt voor gesprek, gelegenheid tot ontmoeting, als een bron tot iets nieuws en een samenleven in continue verandering.

www.erfgoedzuidwest.be

6 Nacht van de Meetjeslandse kerken

Om het mooie werk van de vrijwilligers en de dagelijkse zorg van de kerkfabrieken voor hun patrimonium in de kijker te zetten, organiseerden Erfgoedcel Meetjesland en Provincie Oost-Vlaanderen op vraag van de kerkbesturen, de Nacht van de Meetjeslandse Kerken. De kerkfabrieken uit de streek zetten hun deuren open voor deze nocturne, waarvoor ze zelf het programma konden invullen. En het resultaat mocht er zijn! Maar liefst 23 kerkbesturen namen deel en verwelkomden meer dan 1.500 bezoekers voor een rondleiding, lezing, tentoonstelling, toneelvoorstelling, concert, orgelininitiatie, zangstonde, yogasessies...

De Nacht van de Meetjeslandse Kerken was het sluitstuk van een ondersteuningstraject dat drie jaar eerder werd ingezet. In 2014 sloegen Erfgoedcel Meetjesland en Provincie Oost-Vlaanderen de handen in elkaar om tien kerkbesturen in het Meetjesland te helpen met de opmaak van hun kerkinventaris, wat belangrijk is voor het bewaren van het aanwezige erfgoed. Eind 2017 beschikten alle parochiekerken in de regio over een geactualiseerde en gedigitaliseerde kerkinventaris.

www.comeet.be/erfgoed-2

7 Leie Schelde zet regionaal erfgoed op de kaart

Erfgoedcel Leie Schelde heeft een gedetailleerd zicht op het cultureel erfgoed en de erfgoedspelers in de eigen regio. Met die kennis ontwikkelden we een kaart met maar liefst 124 interessante erfgoedhaltes in de regio. Stuk voor stuk gaat het om bekende en soms minder bekende erfgoedparels die op ontdekking wachten. De kaart is onderverdeeld in thema's als conflict, kunst, spiritualiteit en ambachtelijkheid. Ben je nieuwsgierig naar wat in deze regio gebeurde in beide wereldoorlogen? Waarrond draaide de Slag bij Gavere? Wie zijn de kunstenaars uit de streek? Welke regionale musea zijn er? Of wil je het religieuze erfgoed ontdekken? De kaart wordt niet enkel door toeristen gebruikt, ook inwoners leerden hiermee het erfgoed uit de eigen regio beter kennen.

www.polsregio.be/erfgoedcel

8 Blijven plakken. Meer dan 50 jaar migratie naar Gent

Het STAM wekte in de stad de kleurrijke migratiegeschiedenis van Gent tot leven. 35 blikvangers op straat maakten het migratieverleden zichtbaar. De verhalen van en over mensen die zijn blijven plakken in Gent waren te horen in vijf audioroutes.

Migratie is een minder bekend hoofdstuk in de stedelijke geschiedenis. Het STAM bracht dit hoofdstuk naar het publiek, o.a. via de website blijvenplakkeningent.be, en voegde het nadien toe aan de collectie. Partner in dit project was Amsab-ISG, het archief- en onderzoekscentrum voor sociale geschiedenis. Dat onderzoek leverde talloze interviews op met mensen met een migratieachtergrond of met getuigen die zelf migreerden. 55 fotocollecties werden opgeslagen, geïnventariseerd en (deels) gescand. Drie privéarchieven werden overgebracht naar publieke archieven waar de bewaring gegarandeerd is.

www.stamgent.be

Ingemaakt erfgoed bij Erfgoed Viersprong

Erfgoed Viersprong onderzoekt samen met FARO hoe erfgoedwerkers écht een verschil kunnen maken op het vlak van welzijn en gezondheid. Hiervoor werken we samen met het Psychiatrisch Centrum KARUS en het gemeentelijk museum van Melle. In het traject 'Ingemaakt Erfgoed' gaan een kleine groep residenten met angst- en stemmingsstoornissen en hun begeleiders aan de slag met zelf uitgekozen collectiestukken en voorwerpen. Deze sessies maken integraal deel uit van hun therapie en hun herstel. De voorwerpen roepen herinneringen op waarrond de deelnemers een persoonlijk verhaal over verleden, heden of toekomst vertellen. In workshops worden deze getuigenissen vervolgens met verschillende digitale tools ingeblikt en op het einde van de sessies in inmaakpotten gestopt. De potten krijgen een plaatsje op een plantenkorf voor het gemeentelijk museum, waar omwonenden, bezoekers en passanten de verhalen kunnen bekijken en beluisteren via de ErfgoedApp. Sinds begin 2019 nemen ook inwoners uit Melle deel aan de sessiereeksen. Hun inmaakpotten staan 'gewoon' tussen de inmaakpotten van de cliënten van KARUS.

www.erfgoedviersprong.be

10 Weerbaar Waasland

In 2018 sloot Erfgoedcel Waasland de herdenking van 100 jaar Grote Oorlog af met 'Weerbaar Waasland'. Dit totaalproject over leven en overleven tijdens de Grote Oorlog was opgebouwd in drie luiken. Het eerste luik bestond uit twee tentoonstellingen die door het Waasland reisden. Het tweede luik was een 3D-film gebaseerd op stereoscopische foto's van de Lokerse fotograaf Gustaaf Drossens. De film vertelde het verhaal van de soldaten aan het front. Als laatste luik ontwikkelden we een bronnenpakket dat leerkrachten kunnen gebruiken om de lessen over de Eerste Wereldoorlog een regionale insteek te geven. Dit bronnenpakket kan ook de volgende jaren worden gebruikt. Zo zorgt de erfgoedcel er mee voor dat ook na 2018 de Eerste Wereldoorlog in het onderwijs aan bod blijft komen.

www.erfgoedcelwaasland.be

11 Leren archiveren in het Land van Dendermonde

Verenigingen, organisaties maar ook privépersonen vormen al snel een eigen archief. Denk maar aan vergaderverslagen, fotomateriaal van activiteiten, affiches, briefwisseling... Deze archieven zijn waardevolle getuigenissen van het boeiende verenigingsleven in de regio. Ze roepen tal van herinneringen op en vertellen een eigen verhaal. Maar verenigingsarchieven zijn kwetsbaar.

De drie erfgoedcellen Land van Dendermonde, Leie Schelde en Viersprong sloegen de handen in elkaar en zochten de samenwerking op met Archiefbank Vlaanderen. Samen ontwikkelden we de brochure 'Leren archiveren', boordevol praktische tips om verenigingsarchief goed te bewaren. Op deze manier willen we de verenigingen uit de regio stimuleren om zorg te dragen voor hun archieven en ze publiek bekend te maken.

www.egclandvandendermonde.be

12 Dialecten in Denderland

Dialect is broos immaterieel erfgoed. Als levende taal is dialect constant aan verandering onderhevig. Bovendien spreken minder mensen dialect in een wereld waarin Standaardnederlands de norm is geworden. Erfgoedcel Denderland bracht 37 dialecten in 77 filmpjes in beeld en maakte een rondreizende tentoonstelling. Lezingen en vormingen werden georganiseerd naast tal van lokale activiteiten rond het thema dialect. De erfgoedcel draagt zo bij aan het bewaren en waarderen van dialect als immaterieel erfgoed.

www.erfgoedceldenderland.be

13 Het educatieve erfgoedaanbod in Pajottenland & Zennevallei in één muisklik

Leerkrachten in de regio Pajottenland & Zennevallei vroegen vaak om het brede erfgoedaanbod in de streek toegankelijker te maken. Dat kan nu: op www.tripzmetdeklas.be kunnen schoolklassen dit grote aanbod aan erfgoed ontdekken. De website geeft kinderen de kans om hun eigen buurt te leren kennen dankzij rondleidingen, workshops en lespakketten die speciaal voor hen werden ontwikkeld.

www.tripzmetdeklas.be kwam er dankzij de sterke samenwerking tussen verschillende erfgoedverenigingen en lokale besturen. Erfgoedcel Pajottenland & Zennevallei bracht al deze partners samen, bundelde het aanbod en hielp de website te ontwikkelen.

www.erfgoedcelpz.be

14 Lentefestival in Brussel: immaterieel erfgoed verbindt

Van het Noroezfeest uit Centraal-Azië, over Martisor in Roemenië tot Pasen in België: in heel wat culturen wordt vanaf januari tot mei het begin van de lente gevierd. In Brussel wonen mensen van overal ter wereld, dus worden er heel wat lentefeesten georganiseerd.

Dat inspireerde Internationaal Comité, een sociaal-culturele koepel, om een heus 'Lentefestival' te organiseren. Erfgoedcel Brussel en het Centrum voor Agrarische Geschiedenis zetten er graag mee hun schouders onder. Samen brachten ze een hele rits partners bij elkaar: koepelorganisaties van etnisch-culturele minderheden, maar ook het Joods Museum van België, Okra, het Brussels Ouderenplatform en LECA. Deze partners gingen op zoek naar lenterituëlen in hun gemeenschap en naar Brusselse verenigingen die wilden meewerken aan het festival.

Het Lentefestival vond plaats op Erfgoeddag 2018, in BELvue Museum. Een expo, dans, muziek, film, demonstraties en workshops lieten je de verschillende lentefeesten ontdekken. Het festival toonde hoezeer immaterieel erfgoed mensen kan verbinden. Bij de meeste van deze lenterituëlen hoort immers een goed feest en lekker eten, een universeel en verbindend thema.

www.erfgoedcelbrussel.be

15 Het MAS en de Winkel om de Hoek

Iedereen kent de bakker, de slager of de kruidenier om de hoek. Sommige winkels zijn nieuw, andere behoren al jaren tot de buurt. Het MAS ging op zoek naar verhalen over en beelden van dergelijke winkels, van 1950 tot vandaag. Drie plekken werden belicht in Antwerpen-Noord, in Merksem en in Berendrecht-Zandvliet.

Dertien 'winkelverkenners' gingen praten met winkeliers van vroeger en nu en zochten met hen (historisch) beeldmateriaal. Fotograaf Sanne de Wilde portretteerde deze winkeliers.

De getuigenissen en het verzamelde beeldmateriaal werden getoond op locatie en zijn sindsdien geïntegreerd in de permanente opstelling in het MAS. De portretten van Sanne de Wilde kregen daarnaast ook een tentoonstelling in de wandelboulevard van het museum. Door het alledaagse samen met de winkeliers en partners in de stad in beeld te brengen is een kleurrijk portret ontstaan van de ontwikkeling van de hedendaagse stad in de afgelopen 50 jaar.

www.mas.be

16 Reuzendragers verenigd in Mechelen

In 2013 ging de Ommegang voor het laatst rond in Mechelen. Een groep enthousiaste reuzendragers kreeg tijdens die rondgang de smaak te pakken en wilde zich inzetten om deze traditie levend te houden. In 2017 verenigden ze zich onder de naam 'ReuzenMechelen' en klopten ze aan bij de erfgoedwerking van Museum Hof van Busleyden om hen te helpen. Op allerlei manieren voorzag het museum de nodige ondersteuning: bij de oprichting van de dragersvereniging, bij de werving van nieuwe dragers via publieksacties en bij het uitbreiden van haar netwerk. Ook vanuit zijn collectiewerking ondersteunt het museum de dragers: het hielp bij het maken van beschermhoezen voor het transport van de reuzen. Samen met Arbeidszorg Mechelen en Kringwinkel Ecoos worden zelfs regenjassen gemaakt voor de reuzen! Geen overbodige luxe als de reuzen vaker naar buiten zullen treden in deze regenachtige regio.

www.hofvanbusleyden.be

17 Jazz met een Kempens Karakter

De Heiste jazzkenner Juul Anthonissen (1931-2008) haalde het genre naar zijn gemeente door optredens te organiseren, maar hij verzamelde ook een grote collectie LP's, documentatie, foto's... Toen de familie de collectie overdroeg aan de gemeente Heist-op-den-Berg, moesten meer dan 700 dozen worden verhuisd. Erfgoedcel Kempens Karakter was nauw betrokken bij deze verhuis en hielp vervolgens bij het inventariseren en digitaliseren van het fotomateriaal. Er kwam een tentoonstelling en een documentaire om ook het brede publiek te laten kennismaken met het leven en werk van Juul Anthonissen. En achter de schermen werkten we verder. Met heel wat partners zorgden we voor een nieuwe depotruimte en momenteel wordt een langetermijnvisie uitgeteeld voor de collectie.

www.kempenskarakter.be

18 Straathistories in Leuven

Met Straathistories duiken buurtbewoners met hulp van de Erfgoedcel Leuven zelf in de geschiedenis en evolutie van hun straat of wijk. Ze doen opzoekingen in het archief, verzamelen fotomateriaal en tekenen verhalen op van (vroegere) buurtbewoners. Het resultaat wordt gebundeld in een boekje. Ondertussen zijn er zeven dergelijke brochures, vijf andere buurten zijn volop bezig aan hun versie. De erfgoedcel begeleidt het proces, dat formeel en op het ritme van de buurt verloopt. We geven advies en hulp bij bronnenonderzoek of inhoudelijke en financiële steun bij de opmaak van de publicatie. Met alle tips en richtlijnen maakte de erfgoedcel een handleiding die ook nieuwe buurten kan inspireren.

Het concept werd ontwikkeld in 2009 op vraag van Leuvenaars om iets te doen rond de geschiedenis van de eigen omgeving. Tien jaar later werkt Straathistories nog steeds en toont het de kracht van eigenaarschap en cocreatie. Straathistories brengt bewoners dicht bij elkaar. De fierheid over hun werk zorgt vaak nog voor vervolgpogingen als het maken van een expo of buurtreus.

www.erfgoedcelleuven.be

19 Allemaal digitaal in de Noorderkempen

Erfgoed Noorderkempen stimuleert en ondersteunt al jaren erfgoedverenigingen bij het digitaliseren, registreren en verpakken van voorwerpen, documenten of archieven. We bieden gratis zuurvrij materiaal aan, lenen apparatuur uit en geven opleidingen. Na jaren van inspanningen leverde dit toch niet het verhoopte resultaat op.

Met het project Allemaal Digitaal leveren we nu niet alleen apparatuur en zuurvrij materiaal, maar ook extra helpende handen: een externe ploeg bekwame vrijwilligers die we zelf opleiden. Deze vrijwilligers helpen de erfgoedbeheerders met digitalisering, registratie en herverpakken. Zo kunnen we op korte termijn heel wat resultaten boeken. Elke deelcollectie vraagt natuurlijk een andere aanpak. We zoeken telkens samen met de vrijwilligers en de gastorganisatie uit wat het beste resultaat oplevert.

De twaalf beschikbare vrijwilligers in de poule zijn nu betrokken in zes trajecten bij musea, bedrijven of heemkundige kringen en andere verenigingen.

www.erfgoednoorderkempen.be

20

Zing Ze! Hét bedelzang-plan van k.ERF

“Vroeger kwamen hier meer driekoningenzangers”. Dat kreeg Erfgoedcel k.ERF vaak te horen. In de Kempen zijn er veel bedelzangtradities: Driekoningen, nieuwjaarkozeete, Sint-Mette, Krikkrak ... Erg kwetsbare tradities, want ze berusten op de inwoners zelf die, vaak niet georganiseerd, van deur tot deur op pad gaan. k.ERF nam met 'Zing Ze!' het initiatief om samen met heel wat partners deze tradities in kaart te brengen én te versterken. Zo lanceerden we samen met de gemeentes de Zing Ze Challenge, een online platform waar inwoners hun zangtocht konden ingeven. Dit leverde veel actuele info op. Enkele creatieve bloggers maakten een boekje vol DIY-tips. Scholen kregen educatieve pakketten. We ontwikkelden een campagne met Zing Ze figuurtjes, promo in de infobladen en opvallende Zing Ze verkeersborden. En er wordt gezongen! De gemeentes blijven Zing Ze ondersteunen met postercampagnes, sfeervlaggen en workshops.

 www.erfgoedcelkerf.be

21

Sluiterijd. 100 jaar steenkoolproductie en 25 jaar sluiting laatste Limburgse mijn

Bij vele cultureel-erfgoedprojecten in de Limburgse Mijnstreek is het recente mijnverleden een dankbaar onderwerp. De bewoners hebben immers nog levendige herinneringen, zeker aan de periode van de mijnstakingen en – sluitingen eind jaren 1980 – begin jaren 90. Samen met persfotograaf Tony van Galen maakte Erfgoedcel Mijn-Erfgoed een selectie van zijn foto's in een kwalitatieve expo. Behalve bewondering voor de uitzonderlijke esthetiek, riepen de foto's ook vragen op: wat is het verhaal achter deze foto's en wie zijn de afgebeelde personen? Om hierop een antwoord te vinden werd een wervende oproep gelanceerd in de lokale media. De reacties waren ongezien talrijk. We interviewden zes bijzondere getuigen en hun beklievende verhalen kregen een plaats in de expo.

 www.erfgoedcelmijnerfgoed.be

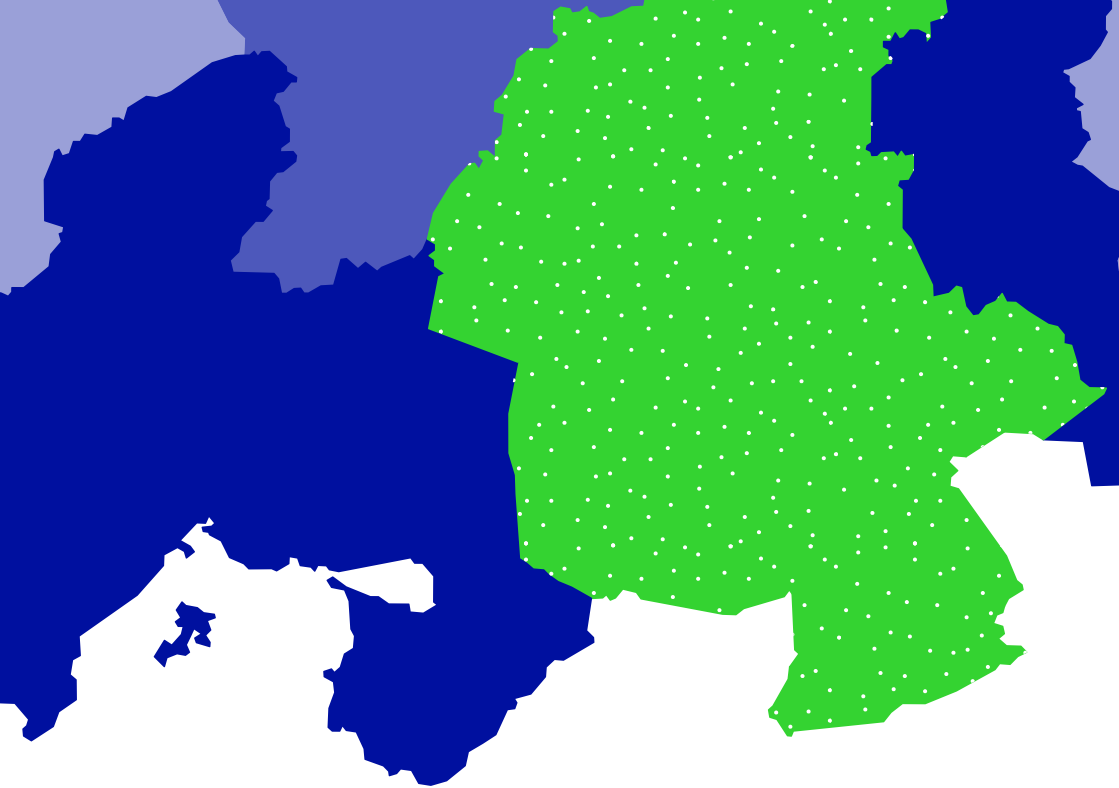
22

Erfgoed Haspengouw inventariseert 101 kerken

Erfgoed Haspengouw legt sinds 2012 een bijzondere focus op religieus cultureel erfgoed. Een inventaris is voor een kerkfabriek een onmisbaar instrument voor een goed beheer van het religieus erfgoed en is sinds 2004 wettelijk verplicht. Na onderzoek bleek dat heel wat kerkfabrieken nog niet in orde zijn met hun inventaris.

Voor Erfgoed Haspengouw voldoende reden om ondersteuning te bieden. Om het overzicht niet te verliezen over de talrijke kerken, gaan we gestructureerd te werk. Per gemeente zetten we een uitvoerig traject op met vormingen over inventariseren en digitaliseren. We doorlopen het traject samen met de vrijwilligers. Ter afronding krijgt de kerkfabriek de papieren en digitale inventaris overhandigd. Verdere opvolging en coaching blijven natuurlijk nodig om de inventarissen actueel te houden.

 www.erfgoedhaspengouw.be

Wil je meer weten over
de erfgoedcellen?

Surf naar www.erfgoedcellen.be.